

UNIVERSITATEA “BABEȘ – BOLYAI”
CLUJ - NAPOCA
FACULTATEA DE TEATRU ȘI TELEVIZIUNE
ȘCOALA DOCTORALĂ ÎN TEATRU

DE LA VOCEA CÂNTATĂ LA VOCEA VORBITĂ.
IPOSTAZE VOCALE ÎN SPECATACOLUL COMMEDIA DELL'ARTE

REZUMATUL TEZEI DE DOCTORAT

Conducător științific:

Prof.univ. dr.Laura Pavel-Teuțișan

Doctorand:

Luminița Gheorghe-Milea

Cluj – Napoca

2015

CUPRINS

<i>DE LA VOCEA CÂNTATĂ LA VOCEA VORBITĂ. IPOSTAZE VOCALE ÎN SPECATACOLUL COMMEDIA DELL'ARTE</i>	1
CUPRINS.....	2
INTRODUCERE	6
PARTEA I. INCURSIUNE ÎN UNIVERSUL VOCILOR ȘI AL PRODUCERII SUNETELOR	11
Capitolul 1. Vocea-noțiuni introductive, evoluție	11
1.1. Vocea – de la sunet la limbaj.....	12
1.2. Vocea, preocupare a specialiștilor din diverse domenii.....	14
1.3.Evoluția vocii, a vorbirii și a cântului	16
1.3.1.Evoluția vocii și a vorbirii	22
1.3.2.Evoluția vocii și a cântului	25
1.3.2.1.Muzica și cântul, primele manifestări	25
1.3.2.2.Cântul și muzica sacră	31
1.3.2.3.Muzica laică și trubadurii, începutul schimbării.....	34
1.3.2.4.Polifonia, cântul pe mai multe voci.....	35
1.3.3.Vocea și muzica în teatru	38
1.4.Vocea și vorbirea, aspecte teoretice și practice.....	40
1.4.1.Transformări ale vocii pe parcursul vieții	40
1.4.2.Caracteristici ce imprimă vocii personalitate	42
1.4.3.Frecvența fundamentală a vocii (f_0)	48
1.4.4.Registre și mecanisme vocale.....	50
1.4.5.Formele vocii, clasificarea vocilor	53
1.5. Vocea cântată, vocea vorbită-caracteristici, interferențe.....	55
Capitolul 2. Aparatul vocal, instrumentul muzical perfect.....	59
2.1. Aspecte anatomice ale aparatului fonator.....	60
2.1.1.Respirația.....	61
2.1.2.Laringele și fonația	71
2.1.3.Coardele vocale	75
2.1.4.Conductul faringo-bucal	78
2.1.5.Aparatul rezonator	79

2.1.6.Organele articulatorii	79
2.2.Percepția sunetelor	79
2.2.1. Urechea externă și urechea medie.....	79
2.2.2.Urechea internă.....	80
2.2.3.Cohleea	80
2.2.4.Cortexul auditiv	81
2.2.5.Zone specializate în vorbire.....	82
Capitolul 3. Tehnica vocală în cântul artistic profesionist, aspecte teoretice și aplicative	84
3.1.Tehnica vocală pe înțelesul tuturor.....	84
3.2.Contribuții esențiale ale celor trei mari școli europene.....	86
3.2.1.Tehnica vocală a Școlii Italiene	86
3.2.2.Tehnica vocală a Școlii Franceze.....	87
3.2.3.Tehnica vocală a Școlii Germane	88
3.2.4. Concluzii privind particularitățile celor trei mari școli europene	89
3.3.Tehnici vocale care au marcat istoria cântului	90
3.3.1.Tehnica vocală cu slabă impedanță întoarsă pe laringe.....	90
3.3.2.Tehnica <i>appoggio</i>	90
3.4. Respirația corectă, baza tehnicii vocale	91
3.4.1.Tipurile de respirație	92
3.4.2.Respirația costo-diafragmatică, caracteristici și beneficii	93
3.5.Tehnici de emisie vocală corectă, de articulare și pronunție	94
3.5.1.Reguli pentru o emisie corectă.....	94
3.5.2.Emiterea, articularea și pronunția vocalelor	97
3.5.3.Emiterea, articularea și pronunția consoanelor.....	99
3.6.Tehnici de omogenizare a vocii	103
Concluzii pentru partea I	107
Partea a-II-a	108
COMEDIA DELL'ARTE, DESCHIDERI APLICATIVE SPRE TEHNICI SPECIFICE CÂNTULUI ARTISTIC PROFESIONIST	108
Capitolul 1. Commedia dell'Arte, producție dramatică cu mare impact în pregătirea complexă a actorilor	108
1.1.Aspecte teoretice și practice privind fenomenul teatral Commedia dell'arte.....	110

1.1.1. Commedia dell'arte, o scurtă prezentare	110
1.1.2. Contextul apariției, evoluția fenomenului	112
1.1.2.1. Contextul social, economic și cultural al secolului al XVI-lea	112
1.1.2.2. Evoluția fenomenului	115
1.1.3. Elemente definitorii ale genului	117
1.1.3.1. Tipul fix, masca	117
1.1.3.2. Scenariul, textul	119
1.1.3.3. Improvizația, arta actorului	122
1.1.3.4. Spectacolul	123
1.1.3.5. Personajele Comediei dell'arte	124
1.2. Muzica, vorbirea, cântul și efectele vocale în spectacolul dell'arte	135
Capitolul 2. Metode și tehnici specifice cântului artistic profesionist valorificabile în pregătirea actorului pentru roluri ale Comediei dell'arte	138
2.1. Managementul vocii	138
2.2. Etape în derularea procesului de educare a vocii	140
2.2.1. Identificarea calităților și defectelor native, prima etapă în educarea și formarea vocilor	141
2.2.2. Stabilirea tehnicilor vocale adecvate	146
2.2.3. Implementarea, exersarea tehnicilor vocale, antrenamentul vocal	148
2.3. Rolul profesorului de canto în dezvoltarea calităților vocale ale actorilor	149
Capitolul 3. Educarea calităților vocale de la necesitate la artă în Commedia dell'arte	151
3.1. Aspecte privind problemele întâmpinate de studenți în pregătirea rolurilor specifice Comediei dell'arte	151
3.2. Exerciții practice, antrenamentul vocal	153
3.2.1. Exerciții pentru postură corectă	156
3.2.2. Exerciții specifice încălzirii vocale	157
3.2.3. Exerciții pentru „răcirea” vocii	168
Capitolul 4. Terapia și igiena vocală	170
4.1. Disfoniile, maladii ale aparatului vocal	171
4.2. Alți factori ce pot perturba funcționarea optimă a vocii	173
4.3. Recomandări și sfaturi de igienă vocală	174
4.4. Concluzii	176
Concluzii pentru partea a II-a	177

În loc de concluzie	179
Anexe.....	183
Bibliografie.....	199

Cuvinte cheie: *vocea cântată, vocea vorbită, respirație, impostație, registre vocale mască, teatru, personaj, antrenament vocal, management vocal, postură, încălzirea vocii*

REZUMATUL LUCRĂRII

Alegerea temei are la bază dorința de a analiza în paralel fenomenul vocal, în diverse ipostaze, și de a identifica cele mai eficiente metode de modelare și perfecționare a vocii. Lucrarea, prin conținutul ei, se dorește a fi o focalizare competentă asupra celor mai eficiente metode și tehnici de educare, dezvoltare, perfecționare și îngrijire a vocii.

Experiența artistică și preocupările personale de perfecționare a propriei tehnici vocale și interpretative, la care se adaugă și experiența pedagogică în modelarea și educarea vocii viitorilor actori și a altor categorii profesionale ce utilizează intens vocea, au reprezentat fundamentul acestei lucrări. În același timp, fenomenul Commedia dell'arte prin paleta coloristică de tonuri și ipostaze vocale, prin patosul cu care fiecare actor trece de la cânt la vorbire în timp ce corpul este într-o permanentă mișcare, mi-a starnit interesul, devenind o adevărată provocare. Astfel s-a născut ideea de a identifica soluția optimă pentru a combina eficient cele trei ipostaze: cânt, vorbire, mișcare. În acest gen de spectacol, discursul vocal, efectele sonore vorbite și cântul se reunesc și se împletesc cu gestul și mișcarea scenică dezvăluindu-ne acea latură complexă a actorului.

Lucrarea are la baza o amplă investigație și documentare în literatura de specialitate, inventariind metode, tehnici și teorii ale diferitelor școli, privind educarea și dezvoltarea calităților vocale. Totodată complexitatea subiectului a impus o abordare transversală, interdisciplinară, astfel că au fost investigate și alte domenii precum anatomia, psihologia, foniatria, inteligența emoțională, logopedia, tehnici de analiză, etc.

Scopul lucrării este ca, pornind de la tehnici specifice de modelare a vocii scenice în arta cântului, să identificăm ansamblul de tehnici eficiente de dezvoltare a calităților vocale

în beneficiul evoluției profesionale a actorilor și a celor pentru care profesia impune folosirea intensă a vocii.

Pentru atingerea scopului am căutat să valorific întregul suport teoretic și practic, prin structurarea, organizarea și diseminarea informației astfel încât lucrarea să devină un instrument practic, cu aplicabilitate, accesibil și în același timp să conducă spre atingerea performanței. În acest sens am urmărit câteva obiective:

- Inventarierea celor mai bune tehnici vocale de obținere a perfecțiunii în artă cântului și transpunerea lor într-un mod mult mai accesibil și ușor de înțeles pentru viitorii actori ;
- Explicarea științifică a metodelor de educare, modelare și perfecționare a vocii prin corelare cu alte discipline, astfel încât procesul să fie înțeles în ansamblul său;
- Confirmarea rolului fundamental al Comediei dell'arte în dezvoltarea calităților vocale ale actorului în devenire.
- Crearea unui set de exerciții practice pentru dezvoltarea calităților vocale ale viitorilor actori, dar și ale altor categorii profesionale ce activează în domenii în care folosesc intens vocea.

Modalitatea de cercetare a constat în parcurgerea și analizarea marilor tratate ale maeștrilor de canto, ale școlilor reprezentative de canto (italiană, germană, franceză și rusă) cât și ale reprezentanților școlii românești de canto. Pornind de la o bibliografie de bază, am introdus pe parcursul cercetării titluri specifice, necesare și obligatorii descrierii câmpului științific și vocațional abordat. De pildă, am studiat o serie de lucrări științifice și de doctorat aflate în bibliotecile academiilor de muzică sau ale altor universități în speță lucrări științifice din domeniul logopediei, foniatriei sau psihologiei. Lista lucrărilor parcurse și analizate a fost completată cu o serie de studii dedicate Comediei dell'arte și istoriei teatrului universal. În ceea ce privește metoda de cercetare, ea este de tip istoric și comparativ, lucrarea fiind organizată și structurată conform principiilor analitice, printr-o focalizare dinspre exterior spre tema propriu-zisă.

Nefiind teoretician, ci practicant al artei cântului, am canalizat întreaga lucrare înspre aspecte esențiale și practice care vin în sprijinul actorului în devenire. Un element de noutate este abordarea transversală, interdisciplinară. Consider însă că valoarea lucrării constă tocmai în tema aleasă, și anume folosirea tehnicilor de îmbunătățire a calităților vocale specifice cântului artistic profesionist în dezvoltarea calităților vocale ale actorului în devenire și, de ce nu, și ale altor categorii profesionale ce utilizează intens vocea. Am amintit și acest ultim segment ce reunește „oamenii cu vocea de serviciu”, pentru că ei constituie un segment tot mai numeros, ale căror cerințe de perfecționare sunt tot mai sofisticate. Din păcate, ei nu au parte de o pregătire universitară pentru dezvoltarea, modelarea și perfecționarea calităților vocale, așa cum au în schimb cântăreții și actorii, pregătirea lor în acest domeniu reducându-se de cele mai multe ori la cursuri de formare profesională desfășurate pe parcursul a două-trei zile.

Așadar, lucrarea are un caracter accentuat aplicativ, reprezentând un complex de informații, soluții, metode și exerciții practice, menite să rezolve aspecte importante în dezvoltarea și modelarea vocii, de la tehnica respirației la susținere, articulare, dicție și îngrijire a aparatului vocal.

Lucrarea este structurată în două mari părți, dintre care cea dintâi, intitulată *Incursiune în universul vocilor și al producerii sunetelor*, este preponderent teoretică și ocupă o proporție relativ mare în ansamblul tezei. Motivele pentru care am acordat un spațiu larg acestei părți sunt numeroase și importante pentru coerența demersului.

Astfel în primul capitol intitulat *Vocea – noțiuni introductive, evoluție*, am parcurs cu rigoare momentele esențiale în evoluția vocii a vorbirii și a cântului. O privire de ansamblu asupra evoluției cântului înlesnește înțelegerea și pătrunderea în stilul fiecărei epoci, ceea ce este util actorului și artistului liric profesionist, dat fiind că, pe parcursul carierei artistice ambii au privilegiul ca prin rolurile abordate să interfereze cu o lume în diverse ipostaze.

În același capitol, în desfășurarea cercetării am evidențiat preocuparea specialiștilor din diverse domenii, vocea fiind obiect de studiu pentru ingineri, fizicieni, servicii de informații, sociologi, psihologi, medici sau matematicieni. O serie de aspecte teoretice și practice cum sunt: transformările vocii pe parcursul vieții, caracteristicile ce dau vocii personalitate,

clasificarea vocilor, comparația între vocea vorbită și vocea cântată au fost aprofundate în acest capitol. Toate acestea sunt noțiuni cheie în înțelegerea procesului de educare și formare a vocii.

Având în vedere că realizarea vorbirii are la bază procese anatomo – fiziologice capitolul doi intitulat *Aparatul vocal , instrumentul muzical perfect* prezintă aspectele cheie privind construcția și funcționarea aparatului fonator. Cunoașterea anatomiei și fiziologiei aparatului fonator, dar și instruirea vocii în concordanță cu mecanismele fiziologice de producere a sunetelor prezintă certe avantaje în formarea vocii și asta pentru că: este o abordare mai rațională; greșelile pot fi mai bine recunoscute și explicate; accidentele la nivelul corzilor vocale pot fi prevenite și manageriate mai eficient; cântărețul își poate ghida cu siguranță propria dezvoltare. Oricât de talentat este un individ, el poate produce cele mai bune rezultate, asemeni unui cântăret sau unui actor doar atunci când mecanismele prin care el speră să influențeze ascultătorii sunt antrenate în mod corespunzător.

Capitolul trei este dedicat în întregime tehnicii vocale în cântul artistic profesionist, pentru că în acest domeniu au existat întotdeauna metode și tehnici care s-au constituit în instrumente utile în desăvârșirea expresivității artistice. Au fost evidențiate caracteristicile și importanța tehnicilor vocale specifice celor trei mari scoli europene, respectiv tehnica vocală a Școlii Italiene, tehnica vocală a Școlii Franceze și tehnica vocală a Școlii Germane.

Un alt aspect descris pe larg este tehnica respirației corecte, aceasta fiind considerată baza tehnicii vocale. De modul în care ne însușim tehnica respirației corecte, astfel încât să obținem o bună stăpânire a acesteia pe tot parcursul carierei, depinde succesul, starea de confort dar mai ales longevitatea unei cariere de succes. Numai pe o respirație corectă putem clădi solid atât tehnic cât și artistic. Toate tehnicile dezvoltate pun accentul pe respirația corectă, urmăresc valorificarea timbrului natural, echilibrarea gestului vocal, egalitatea emisiei, amplificarea rezonanței cât și alte aspecte cum sunt atacul și dicția.

Partea a doua a tezei, intitulată *Commedia dell'arte, deschideri aplicative spre tehnici specifice cântului artistic profesionist*, este o focalizare pe aspecte practice, care îmbină teoriile specifice cântului aristic profesionist cu spectacolul *Commedia dell'arte*.

Alegerea acestui domeniu de studiu se datorează în primul rând naturii sale provocatoare. Pentru orice cadru didactic implicat în formarea actorului în devenire, prin oferta generoasă de experimente teatrale valorificabile în procesul pregătirii studenților, constând în imagini, măști, mișcare, gestică, costume, vorbire și cânt, *Commedia dell'arte* reprezintă o sursă permanentă de idei, analize, construcții scenice și detalii tehnice. Atunci când există o interdependență în procesul de pregătire al studentului, între cel care caută tehnici adecvate pentru o ținută corectă pe parcursul reprezentării și cel care caută și adoptă tehnici specifice pentru dicție, gestică, mișcare sau cânt, există create premisele pentru a păși pe calea spre performanță. Aportul echipei și mă refer la contribuția tuturor celor antrenați în procesul pedagogic, reprezintă cheia succesului în formarea actorului și putem afirma fără îndoială că “munca cu trupul și cu mintea, cu fiecare mușchi în parte și cu fiecare vocală în parte, cu fiecare gest, expresie a unei idei, sănătatea sufletească și trupească au stat și vor sta totdeauna la rădăcinile reprezentației”.¹

Pentru studentul la actorie, *Commedia dell'arte* este “o adevărată școală de instrucție artistică”.² Nu întâmplător studentul la actorie trebuie să fie capabil să interpreteze toate personajele clasice ale genului. El trebuie să fie capabil, ca prin mișcare, dans, gesturi, acrobație, pantomimă și cânt să demonstreze că are capacități deosebite de a contribui la reușita unei reprezentații. Prin vocea sa, el trebuie să demonstreze că poate fi un autentic Amorez, un Arlecchino amuzant nu doar prin mască și vestimentație ci și prin expresie, gesturi și mișcare sau înlocuind masca să devină prin ținută și mișcare un veritabil Pantalone iar prin discursul său un Dottore pisălog ce are la îndemână întotdeauna o maximă în latină.

Referindu-se la importanța studiului *Commediei dell'Arte* în formarea actorului Mihai Mălaimare susține cu multă convingere că “a studia *Commedia dell'arte* este obligatoriu, este

¹ Olga Mărculescu, *Commedia dell'Arte*, Editura Univers, București, 1984, p. 23.

² *Ibidem*, p.23.

aproape sinteza întregii pedagogii teatrale. Dacă treci prin aceste furci caudine este cât se poate de posibil să poți deveni actor. Dacă nu...”.³ și rămâne suspansul.

Plin de energie, spectacolul Commedia dell’arte înseamnă pentru actor sau pentru actorul în devenire în cazul nostru, din punct de vedere vocal, o solicitare dusă uneori la extrem prin varietatea și complexitatea rolurilor, tonalitate, expresivitate vocală, dialect, efecte vocale, toate îmbinate cu mișcare, dans, acrobație, mască și echilibru al spectacolului. Iar actorul devine “performer fără pereche căci trebuie să fie cel mai bun vorbitor, cel mai bun cântăreț, cel mai bun acrobat, cel mai bun dansator, cel mai bun jongleur, cel mai inteligent, mai cult și mai generos om”.⁴ Drumul spre performanță al actorului în spectacolul dell’arte este după părerea lui Mihai Mălaimare “cumplit de lung și anevoios”,⁵ și trebuie să-i dăm dreptate pentru că este poate, cel mai avizat actor contemporan și pedagog dedicat acestui gen, care a înțeles că ”să ai un trup capabil să-ți răspundă la comenzi înseamnă multă muncă chiar și acolo unde predispoziția există din belșug, căci calea performanței este infinit de lungă, performanța în sine fiind doar un jalon valabil numai pentru a fi depășit niciodată nu este suficient, întotdeauna este loc pentru mai bine”.⁶

Așadar, Commedia dell’arte este o provocare pentru cei responsabili de pregătirea actorului în devenire, o confirmare pentru analiști, cercetători, practicieni în teatru a viabilității conceptelor “actor total”⁷ sau “munca actorului cu sine însuși”⁸ și o veritabilă școală pentru studenții la actorie.

Primul capitol *Commedia dell’arte, producție dramatică cu mare impact în pregătirea complexă a actorilor* aduce în prim plan o serie de aspecte teoretice și practice privind fenomenul teatral Commedia dell’arte. Astfel am trecut în revista contextul apariției și evoluția fenomenului dell’arte cât și elementele definitorii ale acestui gen. O aplecare minuțioasă asupra personajelor Commediei dell’arte a permis evidențierea caracteristicilor principale ale acestora. Arlecchino, Brighella, Pulcinella, Capitano, Pantalone, Dottore,

³ Mihai Mălaimare, *Commedia dell’Arte clipa astrală a teatrului universal*, Editura Tracus Arte, București, 2011, p.93.

⁴ *Ibidem*, p.94.

⁵ *Ibidem*, p.93.

⁶ *Ibidem*, p.93.

⁷ Concept ce aparține lui Jerzy Grotowski (1933-1999), regizor și teoretician de teatru polonez.

⁸ Concept ce dă și titlul cărții lui Konstantin Sergheevici Stanislavski (1863-1938), regizor rus ce a avut o influență importantă în tehnica de pregătire a actorilor.

Colombina și Amorezii, personaje inspirate din viața de zi cu zi ne aduc în prim plan o imagine plină de culoare și dinamism.

Deoarece și în vorbire, vocea trebuie să se plieze după caracterul personajului, în *Commedia dell'arte* întâlnim o varietate de tonuri, de culori timbrale, de modalități de rostire. Acestea alături de alte elemente întregesc și totodată definesc personajul. În privința acestor detalii, respectiv originea personajelor, caracterul, vestimentația, masca, mișcarea și gesturile, în cadrul cercetării am împărtășit cele scrise de cei ce au analizat în profunzime fenomenul *Commediei dell'arte*. Totodată am analizat aspectele vocale, de vorbire și cânt ale personajelor, bineînțeles în corelație cu celelalte aspecte mai sus menționate. Trebuie subliniat că muzica și cântul, componente esențiale ale *Commediei dell'arte* crează o simbioză perfectă cu improvizația actoricească.

Având în vedere că în spectacolele *Commediei dell'arte* aproape totul este accentuat (mă refer aici la mască, mișcare, gesturi, defecte fizice sau de vorbire), cântul și vorbirea urmează aceeași tendință de a exagera, ceea ce solicită actorul din punct de vedere vocal.

Am arătat așadar cât de importantă este calitatea vocii în spectacolul *dell'arte*, pentru ca în capitolul următor intitulat *Metode și tehnici specifice cântului artistic profesionist valorificabile în pregătirea actorului pentru roluri ale Commediei dell'arte* să abordam aspecte privind managementul vocii. O comparație prin prisma funcțiilor managementului, între managementul organizațional și complexul activităților destinate educării și formării calitative a vocii a scos în evidență relația de corespondență pe cele cinci funcții. Astfel funcția de planificare, funcția de organizare, funcția de coordonare, funcția de antrenare și cea de control-evaluare se regăsesc și în procesul de educare și formare a vocii. Tocmai de aceea acest proces poate fi definit ca *Managementul vocii*. Termenul poate fi aplicat și pe componente cum ar fi managementul respirației, managementul emisiei corecte, sau a altor tehnici specifice cântului și vorbirii.

În procesul de educare a vocii indiferent că ne referim la cântăreț, actor sau altă profesie ce implică folosirea intensă a vocii sunt necesare parcurgerea mai multor etape, și anume :

1. Identificarea calitatilor vocale native și a defectelor vocale ;
2. Stabilirea tehnicilor vocale adecvate în scopul punerii în valoare a calităților și diminuarea defectelor sau eliminarea lor; stabilirea tehnicilor în funcție de particularitățile rolului;
3. Antrenamentul vocal–implementarea și exersarea tehnicilor stabilite anterior;
4. Supravegherea permanentă a vocii, menținerea tehnicilor și ajustarea acestora în funcție de necesități.

În același capitol am evidențiat rolul profesorului de canto în dezvoltarea calităților vocale ale actorilor. Dezvoltarea profesională a actorului în devenire depinde în mare măsură de capacitatea profesorului de canto de a stabili corect tehnici vocale adecvate tipului nativ de voce⁹, cât mai personalizate, de a le explica și de a se asigura de însușirea corectă a acestora. În capitolul trei al acestei părți *Educarea calităților vocale de la necesitate la artă în Commedia dell'arte* sunt prezentate o serie de exerciții ce alcătuiesc programul de antrenament vocal.

Capitolul patru *Terapia și igiena vocală* este concentrat pe aspecte ce țin de sănătatea aparatului vocal. Sunt prezentate în acest sens tipuri de disfonii și factori ce pot perturba funcționarea optimă a vocii, cât și o serie de recomandări și sfaturi de igienă vocală. În același timp este evidențiat rolul muncii în echipa multidisciplinară pentru a se atinge performanța. Astfel pe lângă profesorul de canto un rol important revine profesorului de vorbire, foniatrului, logopedului, terapeutului vocal, sau psihologului când este cazul.

Sintetizând într-o manieră personală am realizat o analogie între procesul construirii unei case și procesul atingerii performanței în cânt și în vorbire. În primul caz ne dorim o casă durabilă, eficientă și frumoasă iar în cazul nostru urmărim atingerea performanței în cânt și în vorbire în condiții de calitate și longevitate. Ca și în cazul construirii unei case, în procesul de educare și modelare a vocii este important să construim pe o fundație solidă, ceea ce este posibil doar atunci când ne preocupăm de consolidarea acesteia, concentrându-ne pe fiecare element în parte (caracteristici vocale native, cunoștințe teoretice și practice despre cântul artistic profesionist și despre vorbire, cunoștințe solide despre rol, motivare). La fel de

⁹ Pasul cel mai important în desfășurarea întregului proces de educare a vocii

importanți sunt „meșterii” și „materialele”, care în cazul nostru sunt profesorul de canto și actorul în devenire. De modul în care profesorul stabilește tehnicile adecvate cât și punerea lor în practică de către cel instruit depinde rezultatul final. Ei sunt în același timp și adevărații stâlpi de susținere ai procesului. Rămânând în același plan al comparației, este evident că o casă care să îndeplinească cerințele menționate mai sus are nevoie de o serie de alte elemente constructive de calitate iar în cazul nostru acestea sunt materializate în exerciții practice specifice. Astfel, acordând importanță fiecărui element angrenat în acest proces, sunt șanse maxime de a atinge performanța și de a avea un aparat vocal calitativ care să răspundă exigențelor artistice pe tot parcursul carierei.

În încheiere subliniez că pentru actori este esențial să folosească cele mai bune tehnici și metodele de educare și perfecționare a vocii din primii ani ai studenției, pentru că așa cum sublinia Stanislavski în *Munca actorului cu sine însuși* „artistul trebuie să apară pe scena complet înarmat, din cap până în picioare, iar vocea este o parte importantă a mijolacelor sale de creație”.¹⁰ Tocmai de aceea reînnoiesc îndemnul autorului, adresându-mă de această dată studenților: „Așadar profitați de tinerețea voastră și de perioada de studii. Dacă nu duceți la bun sfârșit această muncă acum, nu o veți face nici în viitor și, în permanență, în toate momentele vieții voastre creatoare pe scenă, această lacună de la școală vă va fi o frână. Vocea vă va încurca destul de mult, în loc să vă ajute”¹¹.

¹⁰ Konstantin Sergheevici Stanislavski, *Munca actorului cu sine însuși*, Editura Nemira, 2013, p.63.

¹¹ Ibidem., p.63.